

3. Свистун В. І. Підготовка майбутніх фахівців аграрної галузі до управлінської діяльності: Монографія. – К.: Науково-методичний центр аграрної освіти, 2006. – 343 с.

4. Хоружа Л. Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: Монографія. – К., 2003. – 351 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-38>

Хабарова Н. А.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романо-германської філології,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

РОЛЬ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ ФОРМУВАННІ ВТОРИННОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Поняття «міжкультурна комунікація» та «міжкультурна компетентність» передбачають взаємозв'язок комунікативного, соціокультурного та когнітивного розвитку здобувачів, заснованого на пізнанні діяльності та культури народу, мова якого вивчається. Зародження концептуальних рамок зазначених вище термінів знаходимо у роботах американського антрополога Едварда Холла на початку 1950-х років. У той час міжкультурна комунікація формувалася як галузь знань, що вивчає вплив культури на комунікацію. Тенденції міжкультурної комунікації та міжкультурної компетентності є важливими чинниками навчання іноземних мов. На думку С.Г. Тер-Мінасової необхідно знати не лише лексику та граматику досліджуваної мови, але й звичаї, культуру, традиції народу, який розмовляє цією мовою [5]. На сучасному етапі формування вторинної мовної картини світу важливим та актуальним є розвиток багатомовної та полікультурної особистості, здатної сприймати та інтерпретувати феномени іншої культури, порівнювати їх із феноменами власної культури та інтегрувати у свою картину світу.

Під ключовим терміном «міжкультурна комунікація» ми розуміємо «адекватне порозуміння двох учасників комунікативного акту, що належать до різних національних культур» [5, с. 26].

В нашому розумінні «міжкультурна компетентність» – це здатність носія мови співвідносити первинну та вторинну картину світу у своїй свідомості, інтерпретувати об'єкти дійсності кількома іноземними

мовами, не втрачаючи власної культурної ідентичності. Той, хто вивчає іноземну мову, проникає в культуру носіїв іншої мови і піддається впливу закладеної в ньому культури. На первинну картину світу рідної мови накладається вторинна картина світу мови, що вивчається. Вторинна мовна картина світу – це картина, яка, відбивається у свідомості мовної особистості здобувача, та потім відбивається у мові. Мовна картина світу базується на культурній та національній картині, яка специфічна у різних народів.

Отже, Франція асоціюється у сучасних українців із такими культурними стереотипами, як: *fraternité* – братство, *égalité* – рівність, *liberté* – свобода, *couture* – мода, *amour* – любов, *parfums* – парфуми, *courtoisie* – куртуазність, *revolution* – революція, *art* – мистецтво, *cuisine* – кухня, *champagne* – шампанське, *tour Eiffel* – Ейфелева вежа.

Як ми вже підкресливали раніше, головною метою в галузі міжкультурної комунікації є формування міжкультурної компетентності, що передбачає не лише вміння читати, писати та перекладати, а й правильно інтерпретувати певні прояви комунікативної поведінки у різних культурах.

Відповідно до форм та рівнів міжкультурної взаємодії, дослідники даних понять такі як: Ф. С. Бацевіч [1], К. С. Мальцева [2], В. М. Манакін [3], І. Ю. М'язова [4], С. Г. Тер-Мінасова [5]. виділяють у структурі міжкультурної компетентності поведінковий, емоційний, прагматичний та когнітивний аспекти. Поведінковий компонент виявляється у дотриманні норм етикету спілкування, у знанні невербальних засобів спілкування, прийнятих у цьому культурному суспільстві [3].

На емоційному рівні іншомовні слова, що відбивають явище, ознаку, культурні традиції народу, можуть викликати бурхливу суперечливу реакцію. З одного боку, позитивна оцінка всього нового, раніше небаченого; а з іншого боку нерозуміння та негативне ставлення до чужої культури. Прагматичний компонент формує країнознавчі знання, залучає здобувачів до етнолінгвокультурних цінностей країни мови, що вивчається, та практичного використання іноземної мови [3].

Зупинимося докладніше на когнітивному аспекті міжкультурної комунікації. Він пов'язаний із категоріями знання, мислення, розуміння феноменів іншої культури. Мова є засобом вербалізації національної культурної картини світи. Саме взаємне розуміння мовних одиниць представляє мовний код у спілкуванні. Слова різних мов, що позначають те саме поняття, можуть відрізнятися семантичної ємністю в різних культурах. За словами С. Г. Тер-Мінасової «розбіжності у мовному мисленні виявляються у відчутті надмірності чи недостатності форм вираження» [5, с. 57].

Розглянемо цей фактор мовної реальності на прикладі слова палець в українській та французькій мові. Щоб назвати цей предмет французькою, необхідно уточнити, що мають на увазі: палець руки або палець ноги, і якщо руки, то який палець, тому що відомо, що пальці рук і ніг у французів називаються по-різному: великий палець ноги фр. *gros orteil*; великий палець руки – фр. *pouce*; вказівний палець – фр. *index*; середній палець – фр. *médius*, безіменний палець – фр. *annulaire*.

Українським словосполученням один тиждень, два тижні, три тижні відповідають французькі висловлювання *huit jours, quinze jours, vingt jours*. Буквальний переклад – *вісім днів, п'ятнадцять днів і двадцять днів* Невідповідність пояснюється тим, що те саме поняття по-різному – надмірно чи недостатньо – виявляється у різних мовах.

Випадок прояву мовної недостатності спостерігається за відсутності поняття у мові, що вивчається. Об'єкти, що позначаються, унікальні, притаманні тільки одній нації і знаходять вираження в мові тільки цього народу. Тому створюються запозичення для висловлювання національного колориту, політичних, економічних реалій життя, наукових термінів, так звані інтернаціоналізми. Це можуть бути запозичення з французької у сфері балетного танцю: *рух кішки – фр. pas de chat, рибки – фр. pas de poisson, ножиць – фр. pas de ciseaux, entrée (вхід) – перша частина, pas de deux – подвійне на, pas de trois – потрійне на, grand pas – велике на, pas d'action – на у русі* тощо. З італійської походить термінологія мистецтв : *акварель – aquarelle, опера – opéra, балет – ballet*; англійська мова є джерелом формування спортивної термінології, кіно та комерції: *спорт – sport, футбол – football, експортувати – exporter, чек – chèque* тощо.

Семантична «надмірність – недостатність» належать до явних труднощів у процесі міжмовної комунікації. У найпростіших випадках, коли слова різних мов включають однакову кількість понятійного матеріалу, відображають той самий об'єкт дійсності, реальне мовлення їх може бути різним, так як вони визначаються різним мовним мисленням і неоднаковим мовним функціонуванням.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004. 534 с.
2. Мальцева К. С. Міжкультурне непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу: Автореф. дис.... канд. філософ. Наук 09.00.04. Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України. К., 2002. 20 с.

3. Манакін Б. М. Мова і міжкультурна комунікація. К.ЦУЛ, 2012. 288 с.

4. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття міжкультурна комунікація. Філософські проблеми гуманітарних наук. №8. 2006. С. 108–113.

5. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – 3-издание. М.: МГУ, 2008. 352 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-39>

Хоменко В. С.

*студентка 2 курсу факультету міжнародних відносин,
суспільних комунікацій і регіональних студій,
Національний авіаційний університет*

АНГЛІЙСЬКА МОВА ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ ЇЇ ПОШИРЕННЯ

Технологічний та інноваційний розвиток сучасності призвели до розширення глобалізаційних процесів по всьому світу, що забезпечило диференціацію комунікативних можливостей, насамперед поширення інформації з одного куточку планети до іншого. Для світу 21 століття характерний безперервний контакт Заходу зі Сходом, а Півдня з Північчю, що зумовило поступове розширення світогляду людей з усіх куточків світу.

Наявність сучасних засобів поширення інформації призвела до поширення обізнаності людей стосовно світових подій; вони поступово перетворюються із об'єктів політики, тобто тих, на кого діяльність спрямована, а на суб'єктів– слідкують за апдейтами та приймають участь у політичній трансформації [1].

Важливо відзначити, що комунікація– процес поширення інформації вербальним чи невербальним шляхом. Тобто, можна сказати, що сучасні технології закривають прогалину у відсутності усіх типів поширення комунікації, що, безперечно, має суттєвий вплив на хід подій у світі. А найважливішим інструментом поширення необхідної інформації, вираження думок і висловлення позиції є мова.

Світові лідери, врегульовуючи суспільно-політичні відносини, не є винятком. Вони також постійно звертаються до поширення інформації через впливові платформи, інфлуенсерів, гаджети та інше, формулюючи важливі думки переважно однією мовою– англійською [1]. Або, за